

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА

ГЕОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економічної та соціальної географії і туризму

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з науково-педагогічної роботи
_____ (П.І.Б.)
_____ 2020 р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Дослідження світового та регіональних туристичних ринків

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти _____ третій (доктор філософії) _____

Галузь знань _____ 10 природничі науки _____

Спеціальність _____ 106 Географія _____
(код і назва спеціальності)

2020 р.

Навчальна програма дисципліни «Дослідження світового та регіональних туристичних ринків» для PhD студентів геолого-географічного факультету за спеціальністю 106 «Географія».

Розробник: **Коломієць Катерина Василівна**, к.г.н., доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму геолого-географічного факультету.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри економічної та соціальної географії і туризму

Протокол № 1 від 31 серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

Топчів О.Г.

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету

Протокол № 1 від 23 вересня 2020 р.

Голова НМК

(підпис)

Сич В. А.
(прізвище та ініціали)

Вступ

Навчальна програма дисципліни “Дослідження світового та регіональних туристичних ринків” складена відповідно освітньо-наукової програми підготовки аспірантів спеціальності 106 "Географія".

Предметом вивчення навчальної дисципліни є геопросторові аспекти розвитку туризму, специфіка формування та механізму функціонування територіальних ринків туристичних послуг різного ієрархічного рівня, суспільно-географічні чинники та закономірності формування та розподілу міжнародних туристичних потоків у географічному просторі.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни “Дослідження світового та регіональних туристичних ринків” полягає у підготовці фахівців, здатних вирішувати теоретико-методологічні, методичні і прикладні питання суспільно-географічного дослідження туристичних ринків міжнародного та національного рівнів, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики, а також розуміти механізми формування міжнародних туристичних потоків.

Завдання:

- визначення сутності сучасного етапу розвитку туристичної сфери у світі;
- виявлення основних факторів і тенденцій, які впливають на розвиток світового та національного туристичних ринків;
- розкриття сутності трансформаційних змін туристичної сфери у глобальному середовищі;
- аналіз країн походження туристів щодо виявлення чинників формування міжнародних туристичних потоків у географічному просторі.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальні компетенції:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність працювати в міжнародному середовищі.

ЗК05. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність спілкуватися на фахову тематику з експертами з інших галузей.

б) спеціальні (фахові) компетенції:

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у географії та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з географії та суміжних галузей.

СК04. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в географії та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство під час їх реалізації.

СК07. Здатність формулювати наукову проблему, робочі гіпотези досліджуваної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення, застосування наявних фундаментальних та створення нових цілісних знань.

СК10. Здатність самостійно здійснювати науково-дослідницьку діяльність в галузі географії та суміжних науках, інтерпретувати дані власного наукового дослідження, відносити їх до відповідної теорії з використанням сучасних методів дослідження,

інформаційних технологій.

Очікувані результати навчання.

РН02. Глибоко розуміти загальні принципи, методи хімічних наук, методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях (у сфері економічної та соціальної географії, біогеографії і географії ґрунтів, фізичної географії, геофізики і геохімії ландшафтів, конструктивної географії і раціонального використання природних ресурсів) та у викладацькій практиці.

РН03. Глибоке розуміння теоретичних основ, прикладних засад географії, сучасних тенденцій, перспектив розвитку географічної науки та спроможність орієнтуватись в сучасних проблемах наукових досліджень в галузі географії й суміжних науках.

РН06. Знання ранніх та нових актуальних напрямів досліджень, сучасних досягнень в галузі географії, застосовування їх для вирішення наукових завдань і самостійної пошукової роботи в межах обраної спеціальності (Географія).

РН07. Вміти презентувати та обговорювати з фахівцями та широкою аудиторією результати досліджень наукових та прикладних проблеми з географії державною та іноземною мовами, кваліфіковано їх відображати у наукових публікаціях, провідних міжнародних наукових виданнях.

РН08. Вміти планувати і виконувати експериментальні та теоретичні дослідження з хімії, дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних і інших досліджень у контексті усього комплексу сучасних знань щодо розглядаємої проблеми.

РН11. Вміти ініціювати, організовувати та проводити комплексні дослідження в галузі науково-дослідницькій та інноваційній діяльності, використовуючи міждисциплінарні підходи, результатом яких є отримання нових знань.

Здобувач повинен:

знати:

- умови та чинники, що впливають на формування попиту та пропозиції, їх просторово-часової структури, динаміки, диференціації, напрямків та сили впливу з метою прогнозування розвитку та моделювання процесу;
- впливи та прояви загальносвітових закономірностей розвитку туризму в конкретних умовах національного ринку з метою розробки принципів його територіальної організації;
- місце і роль національного туристичного ринку в глобальному та регіональному туристичному процесі, в формуванні глобальних геопросторових структур;
- просторово-часову структуру та територіальної диференціації туристичного споживання, яке відтворює рівень сформованості внутрішньому ринку, що функціонує в формі міжгалузевого комплексу індустрії туризму;
- рівень сформованості, комплексно-пропорційного розвитку індустрії туризму, її відповідності обсягу та структурі попиту, форми територіального зосередження попиту та територіальної організації індустрії туризму;
- суспільно-географічні чинники туризму та властивості географічного простору, що мають значення для формування й розподілу міжнародних туристичних потоків.

вміти:

- визначати основні теоретичні засади суспільно-географічного дослідження міжнародних туристичних потоків і методологічні підходи до їхнього аналізу;
- надавати пропозиції щодо ефективної територіальної організації туристичного

споживання на основі формування міжгалузевого соціально-орієнтованого комплексу індустрії туризму;

- визначати зарубіжну туристичну активність населення країн походження, іноземну туристичну привабливість або атрактивність країн призначення;
- аналізувати країни походження туристів щодо виявлення чинників формування міжнародних туристичних потоків у географічному просторі.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТУРИСТИЧНИХ РИНКІВ

Тема 1. Ринок туристичних послуг та його територіальна організація.

Світовий ринок. Регіональні ринки. Загальна схема взаємодії ринкових сторін. Структура світового ринку. Сфера послуг. Взаємодія туристичного ринку і території. Територіальна спеціалізація. Національний туристичний ринок. Механізм формування та функціонування місцевого туристичного ринку

Тема 2. Індустрія туризму - основа розвитку національного ринку туристичних послуг.

Індустрія туризму як міжгалузевий господарський комплекс. Структури індустрії туризму. Організаційно-управлінські функції з координації державної політики в сфері туристичного бізнесу. Виробничо-технологічні, інформаційно-комунікативні, фінансово-економічні зв'язки. Класифікація туристичних ресурсів (сутнісний підхід). Зв'язок індустрії туризму з господарським комплексом території. Чинники інтенсифікації туризму.

Тема 3. Структура та типологія національних туристичних ринків

Класифікаційні ознаки туристичного ринку. Типологія національних туристичних ринків. Типологічні ознаки національних туристичних ринків.

Тема 4. Структурно-логічна схема геопросторового дослідження туристичного ринку

Співвідношення елементів системи дослідження. Структурно-логічна схема суспільно-географічного дослідження туристичного ринку. Модель реалізації компонентного системно-структурного просторово-часового аналізу регіонального туристичного ринку

Тема 5. Методика макрорегіональних досліджень туристичного ринку

Схема макродослідження туристичного ринку. Глобальна територіальна структура ринку туристичних послуг. Формування глобальних геопросторових структур туристичного ринку. Делімітація глобальних форм територіальної організації світового туристичного ринку.

Тема 6. Методика дослідження національного туристичного ринку

Дослідження зовнішньої функції національного ринку туристичних послуг. Методика дослідження туристичного ринку країни-партнера. Туристсько-географічне положення. Аналіз стану національної індустрії туризму. Туристична політика.

Тема 7. Методика геомаркетингового аналізу туристичного підприємства

Ринкове середовище підприємства. Оцінка конкурентного середовища. Якість турпродукту. Матриця оцінки ринку постачальників послуг та товарів туристичного призначення. Реклама як елемент маркетингової стратегії і політики туристичного підприємства. Інформаційне забезпечення. Прогнозування попиту на туристичні послуги.

Змістовний модуль 2.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ТУРИСТИЧНИХ ПОТОКІВ

Тема 8. Моделювання формування та розподілу міжнародних туристичних потоків у географічному просторі.

Поняття «міжнародні туристичні потоки». Мотивації та туристичні цілі. Статистичний облік міжнародного туризму. Економічні чинники міжнародного туризму. Географічні чинники міжнародного туризму.

Тема 9. Кластерний аналіз країн за показниками індексів зарубіжної туристичної активності та іноземної туристичної привабливості

Індекс зарубіжної туристичної активності. 3.2. Кластерний аналіз країн походження за показниками зарубіжної туристичної активності та питомими споживчими витратами.. Індекс іноземної туристичної привабливості. Кластерний аналіз країн призначення за натуральними та вартісними показниками іноземної туристичної привабливості.

Тема 10. Іноземні туристичні потоки та класифікація країн призначення.

Міжнародні туристичні прибуття та доходи від іноземного туризму.. Класифікація країн призначення туристів за валовими та питомими показниками іноземних туристичних потоків. Іноземні туристичні потоки України.

3. Рекомендована література

Основні рекомендовані джерела:

1. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). К.: Альтерпрес, 2002. - 436 с. https://tourlib.net/books_ukr/lubiceva_rtp.htm
2. Король О. Д. Міжнародні туристичні потоки: суспільно-географічні аспекти формування та геопросторовий розподіл. Дис. доктора геогр. наук - https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/dis_korol.pdf
3. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та

практика. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 528 с.

4. Ринки туристичних послуг: стан і тенденції розвитку: монографія / за заг. ред. проф. В.Г.Герасименко. – Одеса: Астропринт, 2013.– 334 с.

5. Географія туризму: учебник / коллектив авторов; под ред. А.Ю. Александровой. — 3-е изд., испр. — М.: КНОРУС, 2016. — 592 с.

Додаткові рекомендовані джерела:

1. Блїй Г. де, Муллер Пітер. Географія: світи, регіони, концепти. – К.: Либідь, 2004. – 740 с.

2. Іщук С.І., Гладкий О.В. Соціальна та економічна географія: теорія і методологія: навч. посіб. – К.: Знання, 2015. – 335 с.

3. Король О.Д., Скутар Т.Д. Міжнародний туризм: методика і матеріали статистичних досліджень. – Чернівці: Рута, 2008. – 64 с.

4. Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Теоретичні основи туризмології: навч. посіб. – К.: Ніка-Центр, 2005. – 316 с.

5. Мальська М.П., Рутинський М.Й., Паньків Н.М. Туризм у міжнародному і національному вимірах. Історія і сучасність: монографія. – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І.Франка, 2008. – 268 с.

Електронні інформаційні ресурси:

1. База даних Світового банку (World Bank Open Data) URL: <http://data.worldbank.org>

2. Світовий банк даних за профілем країн: Кноема. – Режим доступу: <https://knoema.com>

3. Статистичний щорічник Європейських регіонів <https://ec.europa.eu/eurostat/statistical-atlas/gis>

4. The World Travel and Tourism Council URL:<http://wttc.org>

5. The Travel & Tourism Competitiveness Report. World Economic Forum, 2019.

6. Global Power City Index 2019. URL: <http://mori-m-foundation.or.jp/english/ius2/gpci2/index.shtml>

7. The Global Financial Centres Index GFCI 26 URL: <https://www.longfinance.net/programmes/financial-centre-futures>

8. The World Factbook. — Washington, D.C. : Central Intelligence Agency. https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/print_sp.html

9. UNWTO Tourism Highlights URL: Режим доступу: <https://www.e-unwto.org/action/showPublications?pubType=bookOnly>.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання:

Другий семестр - залік.

5. Методи діагностики успішності навчання:

Поточне тестування, оцінка виконання практичних та самостійних завдань, підсумкове контрольне опитування.